

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Ιουνίου 1994 *

Στην υπόθεση C-137/92 P,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους C. Timmermans, αναπληρωτή γενικό διευθυντή της Νομικής Υπηρεσίας, J. Amphoux, κύριο νομικό σύμβουλο, G. Marengo και G. zur Hausen, νομικούς συμβούλους, J. Cural και B. J. Drijber, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γ. Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της απόφασεως που εξέδωσε στις 27 Φεβρουαρίου 1992 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις υποθέσεις T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 και T-104/89 (Συλλογή 1992, σ. II-315) και με την οποία ζητείται, αφενός μεν, η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής, αφετέρου δε, η αναπομπή των υποθέσεων στο Πρωτοδικείο, προκειμένου να αποφανθεί επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες και οι οποίοι δεν εξετάστηκαν με την απόφαση,

όπου οι έτεροι διάδικοι είναι:

η **BASF AG**, με έδρα το Ludwigshafen (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εκπροσωπούμενη από τον F. Hermanns, δικηγόρο Düsseldorf, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

* Γλώσσες διαδικασίας: η γερμανική, η αγγλική, η γαλλική, η ιταλική και η ολλανδική.

η **Limburgse Vinyl Maatschappij NV (LVM)**, με έδρα το Tessenderlo (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη από τον I. G. F. Cath, δικηγόρο Χάγης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο L. H. Dupong, 14 A, rue des Bains,

η **DSM NV και DSM Kunststoffen BV**, με έδρα το Heerlen (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τον δικηγόρο I. G. F. Cath, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο L. H. Dupong, 14 A, rue des Bains,

η **Hüls AG**, με έδρα το Marl (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εκπροσωπούμενη από τον H. J. Herrmann, δικηγόρο Κολωνίας, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

η **Elf Atochem SA**, πρώην Atochem SA, με έδρα το Puteaux (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους X. de Roux και Ch. -H. Léger, δικηγόρους Παρισιού, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Hoss & Elvinger, 15, Côte d'Eich,

η **Société artésienne de vinyle SA**, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τον B. van de Walle de Ghelcke, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

η **Wacker Chemie GmbH**, με έδρα το Μόναχο (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εκπροσωπούμενη από τον H. Hellmann, δικηγόρο Κολωνίας, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

η **Enichem SpA**, με έδρα το Μιλάνο (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Siragusa, δικηγόρο Ρώμης, και G. Scassellati Sforzolini, δικηγόρο Bologna, με

αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Arendt & Medernach, 4, avenue Marie-Thérèse,

η **Hoechst AG**, με έδρα τη Φραγκφούρτη επί του Μάιν (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εκπροσωπούμενη από τον H. Hellmann, δικηγόρο Κολωνίας, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Loesch & Wolter, 11, rue Goethe,

η **Imperial Chemical Industries plc (ICI)**, με έδρα το Λονδίνο, εκπροσωπούμενη από τους D. A. J. Vaughan, QC, και D. W. K. Anderson, barrister, και V. O. White και R. J. Coles, solicitors, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο L. H. Dupong, 14 A, rue des Bains,

η **Shell International Chemical Company Ltd**, με έδρα το Λονδίνο, εκπροσωπούμενη από τον K. B. Parker, QC, και J. W. Osborne, solicitor, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο J. Hoss, 15, Côte d'Eich,

η **Montedison SpA**, με έδρα το Μιλάνο (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους G. Aghina και G. Celona, δικηγόρους Μιλάνου, καθώς και από τον P. A. M. Ferrari, δικηγόρο Ρώμης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο G. Margue, 20, rue Philippe II,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, G. F. Mancini (εισηγητή), J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco και D. A. O. Edward, προέδρους τμήματος, K. N. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven

γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 17ης Μαατίου 1993, κατά την οποία η Enichem SpA εκπροσωπήθηκε από τους δικηγόρους M. Siragusa και F. Moretti, δικηγόρο Bologna,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουνίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 29 Απριλίου 1992, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως της 27ης Φεβρουαρίου 1992, επί των υποθέσεων T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 και T-104/89, BASF κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-315), με την οποία το Πρωτοδικείο κήρυξε ανυπόστατη την πράξη με τίτλο «Απόφαση 89/190/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV-31. 865, PVC)», η οποία είχε κοινοποιηθεί στις προσφεύγουσες και δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* L 74 της 17. 3. 1989 (σ. 1), και απέρριψε ως απαράδεκτες τις προσφυγές ακυρώσεως που είχαν ασκηθεί ενώπιόν του κατά της αποφάσεως της Επιτροπής.

Τα πραγματικά περιστατικά και η εξέλιξη της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου

2 Από την απόφαση του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι οι αναιρεσίβλητες, επιχειρήσεις οι οποίες δραουν στον τομέα του χλωριούχου πολυβινυλίου (PVC), ζήτησαν την ακύρωση της προαναφερθείσας αποφάσεως 89/190, με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε ότι είχαν παραβεί το άρθρο 85 της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία και/ή σε εναρμονισμένη πρακτική. Κατά την απόφαση αυτή, οι παραγωγοί που προμηθεύουν PVC εντός της κοινής αγοράς είχαν συγκεκριμένα λάβει μέρος σε τακτικές συναντήσεις για να καθορίσουν «τιμές-στόχους» και «ποσοτώσεις-στόχους», να σχεδιάσουν συντονισμένες πρωτοβουλίες για την αύξηση των τιμών και να ελέγξουν τη λειτουργία αυτών των συμπαιγνιακών διακανονισμών (άρθρο 1). Επιπλέον, η Επιτροπή διέταξε τις ως άνω επιχειρήσεις να παύσουν τις διαπιστωθείσες παραβάσεις, να απέχουν στο εξής από τις πρακτικές που τους προσάπτονται (άρθρο 2) και να καταβάλουν πρόστιμα η καθεμία ατομικά (άρθρο 3).

3 Επειδή οι προσφεύγουσες προέβαλαν διάφορες αιτιάσεις κατά της διαδικασίας εκδόσεως και κοινοποιήσεως της αποφάσεως, το Πρωτοδικείο προέβη σε επισταμένη διεξαγωγή αποδείξεων και ζήτησε από την Επιτροπή, σε πρώτο στάδιο, να προσκομίσει τα πρακτικά της συνεδριάσεως της ολομελείας του οργάνου της 21ης Δεκεμβρίου 1988, καθώς και το κείμενο της αποφάσεως όπως εγκρίθηκε κατά την ημερομηνία αυτή.

4 Αφού η Επιτροπή προσκόμισε τις σελίδες 41 έως 43 των εν λόγω πρακτικών και τα τρία σχέδια αποφάσεως με ημερομηνία 14 Δεκεμβρίου 1988, στη γερμανική, αγγλική και γαλλική γλώσσα, το Πρωτοδικείο, κατόπιν της ενώπιόν του συζητήσεως επί των εγγράφων αυτών, διέταξε την Επιτροπή να προσκομίσει επικυρωμένο ακριβές αντίγραφο του πρωτοτύπου της επίδικης αποφάσεώς της, όπως εγκρίθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 1988 και κυρώθηκε σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον εσωτερικό κανονισμό του θεσμικού οργάνου, τούτο δε στις διάφορες γλώσσες στις οποίες είχε εκδοθεί η απόφαση αυτή.

- 5 Ός εκ τούτου, η Επιτροπή προσκόμισε τα ακόλουθα έγγραφα, ακριβή αντίγραφα του πρωτοτύπου, επικυρωμένα από τον γενικό γραμματέα της:
- τις σελίδες 41 έως 43 των πρακτικών της συνεδριάσεως της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 1988, COM(88) PV 945.
 - το εξώφυλλο των ως άνω πρακτικών, με την υπογραφή του προέδρου και του γενικού γραμματέα της Επιτροπής.
 - τα σχέδια της αποφάσεως, με ημερομηνία 14 Οκτωβρίου 1988, στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα.
 - ένα έγγραφο τιτλοφορούμενο «Τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στο σημείο 27-PVC, στο σημείο 34-PEBD», το οποίο είχε προσαρτηθεί στα πρακτικά της ειδικής συσκέψεως των διευθυντών των γραφείων των Επιτρόπων, με ημερομηνία 19 Δεκεμβρίου 1988, και περί του οποίου γίνεται λόγος στα πρακτικά της συνεδριάσεως της Επιτροπής.
- 6 Σύμφωνα με βεβαίωση του γενικού γραμματέα της Επιτροπής και με το διαβιβαστικό έγγραφο το οποίο συνόδευε τα ως άνω αντίγραφα, υπογεγραμμένο από έναν υπάλληλο της Επιτροπής ο οποίος την εκπροσωπούσε ενώπιον του Πρωτοδικείου, το κείμενο της αποφάσεως της Επιτροπής που εκδόθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 1988 πρέπει να συναχθεί από τον συνδυασμό των περιεχομένων του συνόλου των εγγράφων αυτών.
- 7 Από την εξέταση των προσκομισθέντων εγγράφων και από την επ' αυτών συζήτηση το Πρωτοδικείο συνήγαγε τις ακόλουθες έννομες συνέπειες.

Η απόφαση του Πρωτοδικείου

Παραβίαση της αρχής της μη αλλοιώσεως της πράξεως μετά την έκδοσή της

8 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, πρώτον, τα εξής (σκέψεις 39 έως 49 της αποφάσεως):

α) ότι η εκδοθείσα στη γερμανική γλώσσα απόφαση παρουσιάζει διαφορές, αφενός, από την απόφαση που εκδόθηκε στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και, αφετέρου, από την κοινοποιηθείσα και δημοσιευθείσα απόφαση.

β) ότι, στο σημείο 27 των αιτιολογιών των αποφάσεων που κοινοποιήθηκαν και δημοσιεύθηκαν στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, προστέθηκε ένα εδάφιο το οποίο δεν υπήρχε στα σχέδια αποφάσεως που υιοθετήθηκαν από την ολομέλεια, τούτο δε, στα τρία κείμενα της αποφάσεως, αγγλικό, γαλλικό και γερμανικό.

γ) ότι, στο διατακτικό καθ'αυτό των πράξεων που κοινοποιήθηκαν και δημοσιεύθηκαν, δεν αναφερόταν πλέον ότι η Société artésienne de vinyle SA ανήκει στον όμιλο της Entreprise chimique et minière («EMC Group»), πράγμα το οποίο αναγραφόταν στα σχέδια που υιοθετήθηκαν από την ολομέλεια στις 21 Δεκεμβρίου 1988.

9 Λόγω του ότι όλες αυτές οι τροποποιήσεις επήλθαν μετά τις 21 Δεκεμβρίου 1988, προφανώς από άλλα πρόσωπα και όχι από την ολομέλεια της Επιτροπής, το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στην απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1988, καλούμενη «ωοπαραγωγές όρνιθες», 131/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1988, σ. 905), κατέληξε στο συμπέρασμα ότι παραβιάστηκε η αρχή της μη αλλοιώσεως των διοικητικών πράξεων. Κατά την αρχή αυτή, άπαξ μια πράξη εκδοθεί από την αρμόδια αρχή κατά την προβλεπόμενη διαδικασία, δεν επιτρέπεται πλέον να επέλθουν άλλες τροποποιήσεις σ' αυτήν, εκτός από γραμματικές ή ορθογραφικές, παρά μόνο με την ίδια διαδικασία. Διαφορετικά, οι τροποποιήσεις πρέπει να θεωρηθούν παράτυπες, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί η έκταση, η σημασία ή ο ουσιώδης χαρακτήρας τους (σκέψεις 40, 42, 47 και 49).

Καθ' ύλην και κατά χρόνον αναρμοδιότητα του αρμοδίου για ζητήματα ανταγωνισμού Επιτροπών

- 10 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, δεύτερον, ότι η ολομέλεια της Επιτροπής είχε εγκρίνει την επίδικη απόφαση μόνο στη γερμανική, αγγλική και γαλλική γλώσσα, αναθέτοντας στον τότε αρμόδιο για ζητήματα ανταγωνισμού Επίτροπο Sutherland να εκδώσει το κείμενο της αποφάσεως στις άλλες επίσημες γλώσσες της Κοινότητας.
- 11 Όστόσο, κατά το Πρωτοδικείο, από τη συνδυασμένη ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού 1 του Συμβουλίου, της 15ης Απριλίου 1958, περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. εκδ. 01/001, σ. 14), και του άρθρου 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, της 9ης Ιανουαρίου 1963, (JO 1963, 17, σ. 181, στο εξής: εσωτερικός κανονισμός) προκύπτει ότι, εφόσον μια απόφαση απευθύνεται προς περισσότερα νομικά πρόσωπα υπαγόμενα σε διαφορετικά γλωσσικά καθεστώτα και τα δεσμεύει, εναπόκειται ακριβώς στην ολομέλεια να εκδώσει την πράξη σε όλες τις αυθεντικές γλώσσες. Κατά την πρώτη από αυτές τις διατάξεις, «Τα έγγραφα τα οποία απευθύνονται από τα όργανα (...) σε άτομο το οποίο υπάγεται στη δικαιοδοσία ενός κράτους μέλους συντάσσονται στη γλώσσα του κράτους αυτού». Η δε δεύτερη ορίζει ότι: «Οι πράξεις που εγκρίνονται από την Επιτροπή, σε σύνοδο ή διά της εγγράφου διαδικασίας, κυρώνονται στην ή στις γλώσσες στις οποίες το κείμενό τους είναι αυθεντικό, διά των υπογραφών του προέδρου και του γενικού γραμματέα». Συνεπώς, εν προκειμένω, έπρεπε να εγκριθούν από την ολομέλεια και το ιταλικό και το γαλλικό κείμενο της αποφάσεως, ο δε Sutherland ήταν προφανώς καθ' ύλην αναρμόδιος να το πράξει. (σκέψεις 54, 55 και 60)
- 12 Κατά το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή εσφαλμένως επικαλέστηκε, προκειμένου να αποδείξει την αρμοδιότητα του Sutherland, το άρθρο 27 του εσωτερικού κανονισμού της, όπως τροποποιήθηκε από την απόφαση 75/461/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Ιουλίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 5), κατά το οποίο «Η Επιτροπή δύναται, με την προϋπόθεση ότι η αρχή της συλλογικής ευθύνης θα παραμείνει άθικτη, να εξουσιοδοτεί τα μέλη της να λαμβάνουν εξ ονόματός της και υπό τον έλεγχο της μέτρα διαχειρίσεως ή διοικήσεως σαφώς καθορισμένα». Πράγματι, «απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η διάπραξη παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης, η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις σε

πολλές επιχειρήσεις, επιβάλλοντάς τους σημαντικές χρηματικές κυρώσεις, και η οποία αποτελεί εκτελεστό τίτλο επηρεάζει σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εν λόγω επιχειρήσεων, καθώς και την περιουσία τους. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απλό μέτρο διαχείρισεως ή διοικήσεως και, επομένως, δεν μπορεί να εκδοθεί αρμοδίως μόνο από έναν επίτροπο, χωρίς να παραβιαστεί η αρχή της συλλογικότητας, η οποία υπενθυμίζεται ρητά στο προαναφερθέν άρθρο 27». (σκέψη 59)

- 13 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε εξάλλου ότι στο κάτω μέρος τον κοινοποιηθεισών πράξεων υπάρχει η δακτυλογραφημένη ένδειξη «για την Επιτροπή, Peter Sutherland, μέλος της Επιτροπής». Δέχεται ότι, αν και ο αρμόδιος για ζητήματα ανταγωνισμού Επίτροπος δεν έχει εξουσία να εκδίδει μόνος, στις αυθεντικές της γλώσσες, απόφαση εφαρμογής τους άρθρου 85, παράγραφος 1 της Συνθήκης, έχει εξουσία αντιθέτως να υπογράφει τα αντίγραφα των πράξεων που εκδίδει η ολομέλεια, προκειμένου να κοινοποιηθούν προς τους αποδέκτες τους. (σκέψη 61)
- 14 Πάντως, εν προκειμένω αποδείχθηκε ότι, πριν από μια ορισμένη ημερομηνία μεταξύ της 16ης και της 31ης Ιανουαρίου 1989, δεν υπήρχε κανένα κείμενο έτοιμο για κοινοποίηση και δημοσίευση, ενώ η θητεία του Sutherland είχε λήξει στις 5 Ιανουαρίου 1989. Εξ αυτού προκύπτει η κατά χρόνο αναρμοδιότητά του να προβεί στην υπογραφή των πράξεων που κοινοποιήθηκαν στις προσφεύγουσες. (σκέψεις 61 έως 63)

Ανυπόστατο της επίδικης πράξεως

- 15 Σ' αυτό το στάδιο της συλλογιστικής του, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι «τα ελαττώματα από τα οποία πάσχει η πράξη, όπως προεκτέθηκαν, ήτοι οι τροποποιήσεις των αιτιολογιών και του διατακτικού της, που είναι μεταγενέστερες της εκδόσεως της πράξεως από την Επιτροπή, κατά τα πρακτικά της 945ης συνεδριάσεώς της, και η αναρμοδιότητα του εκδόντος την εν λόγω πράξη, συνεπάγονται την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγω αναρμοδιότητας και λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου». Εντούτοις, το Πρωτοδικείο εκτίμησε ότι «πριν απαγγείλει μια τέτοια ακύρωση, πρέπει να εξετάσει τον τελευταίο λόγο που επικαλούνται οι προσφεύγουσες σχετικά με το ανυπόστατο της πράξεως. Πράγματι, αν ο λόγος αυτός κρινόταν βάσιμος, οι προσφυγές θα έπρεπε

να απορριφθούν ως απαράδεκτες (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1957, 1/57 και 14/57, Société des usines à tubes de la Sarre κατά Ανωτάτης Αρχής, Rec. 1957, σ. 201)».

- 16 Αφού υπενθύμισε ότι «ο κοινοτικός δικαστής, ακολουθώντας τις αρχές που συνάγονται από τις εθνικές έννομες τάξεις, κηρύσσει ανυπόστατες τις πράξεις οι οποίες πάσχουν ιδιαίτερα σοβαρά και εμφανή ελαττώματα» και ότι, δεδομένου ότι ο λόγος αυτός είναι δημοσίας τάξεως, «οι διάδικοι μπορούν να τον επικαλεστούν οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, πρέπει δε να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως» (σκέψη 68), το Πρωτοδικείο διαπιστώνει (σκέψη 69) ότι εν προκειμένω η Επιτροπή έπρεπε η ίδια να παραδεχτεί ότι δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει αντίγραφα των πρωτοτύπων πράξεων κυρωμένων υπό τους όρους του εσωτερικού κανονισμού αυτής, το άρθρο 12 του οποίου, εκτός από την κύρωση των πράξεων, προβλέπει στο δεύτερο εδάφιο του ότι τα κείμενά τους «προσαρτώνται στα πρακτικά της Επιτροπής, στα οποία γίνεται μνεία της εκδόσεώς τους».
- 17 Κατά το Πρωτοδικείο, «η διαδικασία κυρώσεως των πράξεων, που προβλέπεται από τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, άμεσο νομικό έρεισμα του οποίου αποτελούν τα άρθρα 15 και 16 της Συνθήκης Συγχωνεύσεως της 8ης Απριλίου 1965, που προβλέπουν επίσης τη δημοσίευση του εν λόγω κανονισμού, συνιστά ουσιώδη παράγοντα νομικής ασφαλείας και σταθερότητας των νομικών καταστάσεων στην κοινοτική έννομη τάξη. Μόνον με αυτήν είναι δυνατή η εξασφάλιση της εκδόσεως των πράξεων του εν λόγω κοινοτικού οργάνου από την αρμόδια αρχή, τηρουμένων των τύπων που προβλέπονται από τη Συνθήκη και των διατάξεων οι οποίες εκδόθηκαν προς εφαρμογή της, ιδίως δε τηρουμένης της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 190 της Συνθήκης. Αποκλείοντας τη δυνατότητα αλλοιώσεως της εκδοθείσας πράξεως, η οποία δεν μπορεί να τροποποιηθεί ή να καταργηθεί παρά μόνο εφόσον τηρηθούν οι εν λόγω υποχρεώσεις, η διαδικασία αυτή παρέχει τη δυνατότητα στα υποκείμενα δικαίον, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για κράτη μέλη ή για άλλα κοινοτικά όργανα, να γνωρίζουν με βεβαιότητα και ανά πάσα στιγμή την ακριβή έκταση των δικαιωμάτων ή των υποχρεώσεών τους και τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έλαβε απόφαση ως προς αυτούς». (σκέψη 72)

- 18 Επιπλέον, «Όλη η αυστηρή τυπολατρεία, που αφορά την κατάρτιση, την έκδοση και κύρωση των πράξεων, είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της σταθερότητας της έννομης τάξης και της νομικής ασφαλείας υπέρ των προσώπων έναντι των οποίων αντιστασσονται οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων. Η τήρηση των τύπων είναι απολύτως απαραίτητη για τη διατήρηση ενός νομικού συστήματος που βασίζεται στην ιεράρχηση των κανόνων. Εγγυάται την τήρηση των αρχών της νομιμότητας, της νομικής ασφαλείας και της χρηστής διοικήσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Δεκεμβρίου 1963, 53/63 και 54/63, Lemmerz κατά Ανωτάτης Αρχής, Rec. 1963, σ. 487, και 23/63, 24/63 και 52/63, Usines Émile Henriot κατά Ανωτάτης Αρχής, Rec. 1963, σ. 439). Κάθε παράβαση των κανόνων αυτών θα είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία κλίματος αβεβαιότητας, στο πλαίσιο του οποίου ο καθορισμός των προσώπων τα οποία δεσμεύουν οι πράξεις των οργάνων, η έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους, καθώς και η αρχή που εκδίδει τις πράξεις, θα αποτελούσαν στοιχεία που μόνο κατά σχετική προσέγγιση θα μπορούσαν να γίνονται γνωστά, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει ακόμα και την ίδια την άσκηση του δικαστικού ελέγχου». (σκέψη 76)
- 19 Τέλος, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, «στην περίπτωση πράξεων που επιβάλλουν χρηματική κύρωση, όπως η προκειμένη, η έννοια της εκτελεστής πράξεως αποκτά, δυνάμει του άρθρου 192 της Συνθήκης, ιδιαίτερη σημασία» (σκέψη 80). Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ωστόσο ότι, «εφόσον από τις διαταχθείσες αποδείξεις προέκυψε ότι είναι αδύνατο να εξακριβωθεί η κύρωση της πράξεως κατά τις διατάξεις του άρθρου 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, η προβλεπόμενη στο άρθρο 192, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης διαδικασία ελέγχου και εξακριβώσεως της κυρώσεως του εκτελεστού τίτλου, δηλαδή της αρχικής κυρωμένης πράξεως, δεν μπορεί να λειτουργήσει». (σκέψη 81)
- 20 Ός εκ τούτου, το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, «όταν (αυτό) δεν μπορεί ούτε να καθορίσει με βεβαιότητα την ακριβή ημερομηνία από την οποία μια πράξη αρχίζει να παράγει τα έννομα αποτελέσματά της και, επομένως, ενσωματώνεται στην κοινοτική έννομη τάξη, ούτε, λόγω των τροποποιήσεών της, να λάβει επαρκή γνώση του περιεχομένου της αιτιολογίας που η πράξη αυτή πρέπει να περιέχει δυνάμει του άρθρου 190 της Συνθήκης, ούτε να καθορίσει και να ελέγξει χωρίς να γεννώνται αμφιβολίες την έκταση των υποχρεώσεων τις οποίες επιβάλλει στους αποδέκτες της ή την ταυτότητα των εν λόγω αποδεκτών, ούτε να προσδιορίσει με βεβαιότητα ποιος εξέδωσε την πράξη στη οριστική της μορφή και όταν διαπιστώνεται ότι δεν τηρήθηκε καθόλου η προβλεπόμενη από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση διαδικασία κυρώσεως και ότι η διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 192, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης δεν μπορεί να εφαρμοστεί, η πράξη αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόφαση υπό την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης. Η εν λόγω πράξη

πάσχει εξαιρετικά σοβαρά και εμφανή ελαττώματα, που την καθιστούν νομικά ανυπόστατη». (σκέψη 96)

- 21 Επομένως, το Πρωτοδικείο κήρυξε την επίδικη απόφαση ανίσχυρη και απέρριψε κατά συνέπεια τις προσφυγές ως απαράδεκτες.

Η αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής

- 22 Η Επιτροπή δηλώνει καταρχάς ότι «δεν αμφισβητεί ότι η διεξαγωγή αποδείξεων ενώπιον του Πρωτοδικείου έφερε στο φως ορισμένες αδυναμίες της διαδικασίας εκδόσεως της αποφάσεως PVC, οι οποίες εξηγούνται κυρίως από την πίεση χρόνου την οποία υφίστατο η Επιτροπή, λόγω της επικειμένης λήξεως της θητείας και ιδίως λόγω της αναχωρήσεως του αρμοδίου για ζητήματα ανταγωνισμού Επιτρόπου. Η Επιτροπή είναι παρά ταύτα της γνώμης ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου δεν αποδίδει ορθώς την πραγματική βαρύτητα των διαφόρων επιμάχων σημείων. Επιπλέον, θεωρεί ότι τα συμπεράσματα που το Πρωτοδικείο συνήγαγε από αυτά, καταλήγοντας στην κήρυξη της πράξεως ως ανυπόστατης, είναι οπωσδήποτε υπερβολικά και δυσανάλογα».

- 23 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεώς της, η Επιτροπή προβάλλει τέσσερις λόγους.

Πρώτος λόγος αναιρέσεως

- 24 Πρώτον, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση είναι νομικώς εσφαλμένη και πλημμελώς αιτιολογημένη, όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής της μη αλλοιώσεως των διοικητικών πράξεων και ειδικά όσον αφορά την εκτίμηση των τροποποιήσεων της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής.

- 25 Το Πρωτοδικείο υπέπεσε καταρχάς σε νομικό σφάλμα, δεδομένου ότι θεώρησε, αφενός, ότι δεν ήταν απαραίτητο να εξετάσει τον ουσιώδη ή μη χαρακτήρα των δαπιστωθεισών τροποποιήσεων της κοινοποιηθείσας αποφάσεως στη γερμανική γλώσσα και, αφετέρου, ότι οι τροποποιήσεις αυτές επηρεάζουν τη νομιμότητα ολόκληρης της αποφάσεως και μάλιστα έναντι όλων των προσφευγουσών.
- 26 Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο προέβη σε εσφαλμένη αιτιολογία, διότι θεώρησε ότι το εδάφιο το οποίο προστέθηκε στο σημείο 27 της αποφάσεως σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις των κοινοποιηθεισών πράξεων δεν είχε εγκριθεί από την ολομέλεια της Επιτροπής και ότι είναι αναμφισβήτητος ο ουσιώδης χαρακτήρας του εδαφίου αυτού. Το Πρωτοδικείο υπέπεσε επίσης σε νομικό σφάλμα, διότι θεώρησε, αφενός μεν, ότι δεν είναι απαραίτητο να εξετάσει τον ουσιώδη ή μη χαρακτήρα του εν λόγω εδαφίου, αφετέρου δε, ότι η προσθήκη του επηρεάζει τη νομιμότητα της αποφάσεως στο σύνολό της.
- 27 Τέλος, το Πρωτοδικείο προέβη σε εσφαλμένη αιτιολογία, διότι θεώρησε ότι η παράλειψη από το διατακτικό των κοινοποιηθεισών αποφάσεων της μνείας περί του ότι η Société artésienne de vinyle SA ανήκει στον όμιλο EMC είναι ικανή να τροποποιήσει το περιεχόμενο της αποφάσεως, και υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, διότι έκρινε ότι η παράλειψη αυτή επηρεάζει τη νομιμότητα ολόκληρης της αποφάσεως και μάλιστα έναντι όλων των προσφευγουσών.

Δεύτερος λόγος αναιρέσεως

- 28 Δεύτερον, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση είναι νομικώς εσφαλμένη, ως προς τις απαιτούμενες από τη Συνθήκη προϋποθέσεις εκδόσεως των πράξεων της Επιτροπής, διότι δεν αναγνωρίζει την αρμοδιότητα του Επιτρόπου Sutherland να εκδώσει την εγκριθείσα πράξη στα ολλανδικά και τα ιταλικά.
- 29 Κατά την Επιτροπή, το να απαιτείται όπως η ολομέλειά της εγκρίνει όλες τις αυθεντικές γλωσσικές αποδόσεις μιας πράξεως αποτελεί εμφανώς υπερβολική

τυπολατρεία, εν σχέσει προς τις απαιτήσεις της Συνθήκης που αφορούν την αρχή της συλλογικότητας. Κάποια ελαστικότητα στη λειτουργία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των ποικίλων και εκτεταμένων καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί. Η ελαστικότητα αυτή εκφράζεται με τη δυνατότητά της να καταφεύγει σε τρεις διαφορετικές διαδικασίες, δηλαδή την επίσημη έγκριση εν συνόδω, την έγγραφη διαδικασία και την εξουσιοδότηση του αρμοδίου Επιτρόπου. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1986, 5/85, AKZO Chemie κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 2585), ότι αυτό το τελευταίο σύστημα συμβιβάζεται με την αρχή της συλλογικότητας και, συνεπώς, ότι είναι νόμιμο από πλευράς κοινοτικού δικαίου.

- 30 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο παραγνώρισε το γεγονός ότι, σε κάθε απόφαση, πρέπει να διακρίνεται το νοητικό στοιχείο ή το στοιχείο αρχής, βάσει του οποίου διαμορφώνεται η συλλογική βούληση και το οποίο ανάγεται στην ολομέλεια, από το τυπικό στοιχείο, αναγκαστικά μεταγενέστερο, το οποίο περιλαμβάνει τη σύνταξη του κειμένου της αποφάσεως, τη μετάφρασή της, την οριστικοποίηση της μορφής της καθώς και την κοινοποίηση ή τη δημοσίευσή της, τα οποία αποτελούν όλα καθαρώς εκτελεστικά καθήκοντα. Η πραγματοποίηση των ενεργειών αυτών πρέπει να είναι δυνατή χωρίς την παρέμβαση της ολομέλειας και χωρίς ρητή ειδική εξουσιοδότηση, υπό το κύρος του υπευθύνου μέλους της Επιτροπής, χωρίς να θίγονται καθ' οποιονδήποτε τρόπο τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις των ενδιαφερομένων προσώπων.

Τρίτος λόγος αναιρέσεως

- 31 Τρίτον, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα όσον αφορά τον σκοπό και την ερμηνεία του άρθρου 12 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, το οποίο αφορά την κύρωση των πράξεων που εκδίδει το θεσμικό αυτό όργανο.
- 32 Κατά την Επιτροπή, η απόφαση του Πρωτοδικείου εμφανίζει για μία ακόμη φορά υπερβολική τυπολατρεία και παραγνωρίζει την έννοια και το περιεχόμενο της κυρώσεως των πράξεων, η οποία προβλέπεται από το άρθρο αυτό, το οποίο άλλωστε έχει περιπέσει προ πολλού σε αχρησία. Τέτοιες τυπικές διαδικασίες, όπως η έγκριση και η κύρωση των πρακτικών των συνεδριάσεων, δεν συνιστούν απαραίτητες προϋποθέσεις της εκδόσεως και του υποστατού των πράξεων αυτών και έχουν ως μόνη λειτουργία τη διασφάλιση της μνήμης της Επιτροπής.

33 Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη του τόσο το γράμμα όσο και τον σκοπό του άρθρου 192 της Συνθήκης ΕΟΚ, στο μέτρο κατά το οποίο θεώρησε ότι η ύπαρξη του πρωτοτύπου μιας πράξεως είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της. Συγκεκριμένα, η άποψη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ότι ο έλεγχος της γνησιότητας του εκτελεστού τίτλου, στον οποίο αναφέρεται το άρθρο αυτό, υπαγορεύει κάθε φορά την προσκόμιση του πρωτοτύπου, ενώ θα έπρεπε να είναι καθαρά τυπικός και να αφορά μόνο την ύπαρξη και τη γνησιότητα των σφραγίδων και των υπογραφών που τίθενται επί του τίτλου επ' ονόματι της Επιτροπής.

Τέταρτος λόγος αναιρέσεως

34 Τέταρτον, η Επιτροπή προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή της θεωρίας του ανυποστάτου των διοικητικών πράξεων.

35 Κατά την Επιτροπή, δεν αμφισβητείται ότι τα περισσότερα δίκαια των κρατών μελών δέχονται ότι είναι δυνατόν, στην περίπτωση κατά την οποία μια πλημμελής πράξη πάσχει ελάττωμα ιδιαίτερα σοβαρό, να θεωρηθεί ότι δεν παράγει καμία έννομη συνέπεια, έστω και προσωρινή, ώστε ούτε ο αποδέκτης της ούτε ο εκδότης της είναι υποχρεωμένοι να την τηρούν, ακόμη και χωρίς να απαιτείται προηγούμενη παρέμβαση του δικαστηρίου. Επιπλέον, μπορεί, και εκτός των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής, να αναγνωρισθεί ότι η πράξη αυτή δεν παράγει έννομα αποτελέσματα.

36 Πάντως, δεδομένου ότι οι συνέπειες αυτές είναι σοβαρές, δεν αρκεί, για την εφαρμογή της θεωρίας του ανυποστάτου, να είναι ιδιαίτερα σοβαρή η διαπιστωθείσα πλημμέλεια, αλλά πρέπει επίσης να είναι πρόδηλη, υπό την έννοια ότι πρέπει να είναι οφθαλμοφανής για οποιονδήποτε. Τούτο δεν συμβαίνει ωστόσο εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο αποδέκτης της αποφάσεως δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει την εσωτερική διαδικασία επεξεργασίας, της οποίας την κατάληξη αποτελεί η απόφαση αυτή.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως αναιρέσεως

- 37 Όλες οι αναιρεσίβλητες, εκτός από τη Shell International Chemical Industries plc και τη Montedison SpA, προβάλλουν ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως, λόγω παρελεύσεως της δέσμης προθεσμίας του άρθρου 49, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου. Υποστηρίζουν συναφώς ότι, δεδομένου ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 28 Φεβρουαρίου 1992, η αναίρεση έπρεπε να ασκηθεί το αργότερο μέχρι τις 28 Απριλίου 1992, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 80, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας. Πλην όμως, η Επιτροπή κατάθεσε το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως στη γραμματεία του Δικαστηρίου μόλις στις 29 Απριλίου 1992.
- 38 Κατά τις αναιρεσίβλητες, ως προς την Επιτροπή δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της αποφάσεως του Δικαστηρίου περί παρεκτάσεως των προθεσμιών λόγω αποστάσεως που διαλαμβάνονται στο παράρτημα II του Κανονισμού Διαδικασίας του. Συγκεκριμένα, το άρθρο 1 της αποφάσεως αυτής εξαιρεί από το ευεργέτημα της παρεκτάσεως των δικονομικών προθεσμιών λόγω αποστάσεως τους διαδίκους που έχουν τη συνήθη εγκατάσταση (διαμονή) τους στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου. Δεδομένου ότι το ζήτημα της έδρας των θεσμικών οργάνων δεν είχε ακόμη επιλυθεί κατά τον χρόνο ασκήσεως της αναιρέσεως, πρέπει να θεωρηθούν ως τόποι συνήθους εγκαταστάσεως των θεσμικών οργάνων οι «προσωρινοί τόποι εργασίας τους», όπως καθορίστηκαν από το άρθρο 1 της αποφάσεως των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, της 6ης Απριλίου 1965, περί της προσωρινής εγκαταστάσεως ορισμένων οργάνων και ορισμένων υπηρεσιών των Κοινοτήτων (JO 1967, L 152, σ. 18), δηλαδή το Λουξεμβούργο, οι Βρυξέλλες και το Στρασβούργο.
- 39 Συνεπώς, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αναιρέσεως, η Επιτροπή είχε τη συνήθη εγκατάστασή της και στο Λουξεμβούργο, όπου ασκεί εξάλλου σημαντικό μέρος της αποστολής της και διαθέτει πολυάριθμες υπηρεσίες, οι οποίες απασχολούν ικανό αριθμό υπαλλήλων.
- 40 Παρατηρείται συναφώς ότι οι δικονομικές προθεσμίες ανταποκρίνονται στις επιταγές της ασφάλειας δικαίου, ενώ οι διάφορες χρονικές παρατάσεις, οι οποίες προβλέπονται από την προαναφερθείσα απόφαση περί παρεκτάσεως των προθεσμιών λόγω αποστάσεως, έχουν σκοπό να λαμβάνονται υπόψη οι δυσχέρειες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι διάδικοι λόγω της μεγαλύτερης ή μικρότερης αποστάσεως του τόπου διαμονής τους από την έδρα του Δικαστη-

ρίου, ώστε να υπάρχει ισότητα στην αντιμετώπισή τους. Συνεπώς, η παρέκταση των προθεσμιών λόγω αποστάσεως πρέπει να γίνεται ανάλογα με τον τόπο όπου οι διάδικοι έχουν τη συνήθη εγκατάστασή τους και όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις που αφορούν τη δραστηριότητά τους.

41 Επιβάλλεται εν προκειμένω η διαπίστωση ότι, πριν καθοριστεί η έδρα της Επιτροπής στις Βρυξέλλες, με την απόφαση που ελήφθη κατόπιν κοινής συμφωνίας των αντιπροσώπων του κυβερνήσεων των κρατών μελών σχετικά με τον καθορισμό των εδρών των οργάνων και ορισμένων οργανισμών και υπηρεσιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 1992, C 341, σ. 1), η Επιτροπή διευθυνόταν ήδη στην πραγματικότητα από τον τόπο αυτό, που αποτελούσε έναν από τους προσωρινούς τόπους εργασίας των θεσμικών οργάνων. Το γεγονός ότι ορισμένες από τις υπηρεσίες της ήσαν και εξακολουθούν να είναι εγκατεστημένες στο Λουξεμβούργο δεν έχει σημασία συναφώς.

42 Από τα ως άνω προκύπτει ότι η Επιτροπή, για την κατάθεση της αιτήσεως αναιρέσεώς της, edικαιούτο τις δύο επιπλέον ημέρες που προβλέπονται από την προαναφερθείσα απόφαση περί παρεκτάσεως των προθεσμιών λόγω αποστάσεως για τα πρόσωπα που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο Βέλγιο.

43 Δεδομένου ότι η κατάθεση αυτή πραγματοποιήθηκε στις 29 Απριλίου 1992, ενώ η τελευταία ημέρα της συνολικής προθεσμίας που έχει καθορισθεί κατά τα ως άνω ήταν η 30ή Απριλίου 1992, η ένταση απαραδέκτου λόγω εκπροθέσμου των αναιρεσιβλήτων πρέπει να απορριφθεί.

Επί του βασίμου της αιτήσεως αναιρέσεως της Επιτροπής

44 Από την ανάγνωση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η συλλογιστική του Πρωτοδικείου ακολουθεί διαδοχικά στάδια μέχρι την κήρυξη της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής ως ανυπόστατης, μέσω της παραδοχής ότι ορισμένες πλημμέλειες, όπως η παραβίαση της αρχής της μη αλλοιώσεως της πράξεως και η αναρμοδιότητα του εκδότη της αρκούν ήδη για να δικαιολογήσουν της ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως λόγω αναρμοδιότητας και παραβάσεως ουσιώδους τύπου.

- 45 Η εν τέλει κήρυξη της πράξεως ως ανυπόστατης ακολουθεί την διαπίστωση ότι άλλη μια πλημμέλεια προστέθηκε στις προηγούμενες, δηλαδή η έλλειψη κυρώσεως της πράξεως σύμφωνα με το άρθρο 12 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής. Δεδομένου ότι οι συνέπειες της κηρύξεως αυτής είναι ευρύτερες και πιο ριζικές από τις συνέπειες της ακυρώσεως, την οποία επίσης αντιμετώπισε το Πρωτοδικείο, πρέπει να εξετασθεί αρχικά ο τέταρτος λόγος τον οποίο προέβαλε η Επιτροπή, ο οποίος αφορά αυτήν ακριβώς την κήρυξη του ανυποστάτου.
- 46 Κατά την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, διότι κατέληξε σε μια όλως εξαιρετική κύρωση, την κήρυξη του ανυποστάτου, από την απλή διαπίστωση πλημμελειών της επίδικης αποφάσεως της Επιτροπής, τις οποίες θεώρησε ιδιαίζόντως σοβαρές. Πράττοντας τούτο, παρέβλεψε, στη συλλογιστική του, την άλλη ουσιώδη προϋπόθεση στην οποία υπόκειται η εφαρμογή της θεωρίας του ανυποστάτου των διοικητικών πράξεων, όπως έχει αναπτυχθεί στα εθνικά δίκαια των διαφόρων κρατών μελών, δηλαδή το οφθαλμοφανές των πλημμελειών αυτών, ιδίως ως προς τους αποδέκτες των πράξεων.
- 47 Η Επιτροπή, βασιζόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Φεβρουαρίου 1987, 15/85, Consorzio Cooperative d'Abuzzo κατά Επιτροπής (Συλλογή 1985, σ. 1005), υπογραμμίζει ότι οι επίμαχες πλημμέλειες, αν υποτεθεί ότι μπορούσαν να θεωρηθούν ως τοιαύτες, αφορούν μόνο την εσωτερική διαδικασία επεξεργασίας της επίδικης αποφάσεως, οπότε οι αποδέκτες δεν θα μπορούσαν να τις επισημάνουν με απλή ανάγνωση του κειμένου που τους κοινοποιήθηκε νομοτύπως. Οι φερόμενες ως πλημμέλειες στερούνται συνεπώς του προδήλου χαρακτήρα που απαιτείται για να θεωρηθεί ανυπόστατη η επίδικη απόφαση της Επιτροπής.
- 48 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων απολαύουν κατ' αρχήν του τεκμηρίου της νομιμότητας και, συνεπώς, παράγουν έννομα αποτελέσματα, ακόμη και αν πάσχουν πλημμέλειες, μέχρι την ακύρωση ή την ανάκλησή τους.

- 49 Πάντως, κατ' εξαίρεση από την αρχή αυτή, οι πράξεις οι οποίες πάσχουν ελάττωμα του οποίου η βαρύτητα είναι τόσο προδήλη, ώστε να μη μπορεί να είναι ανεκτή από την κοινοτική έννομη τάξη, πρέπει να θεωρούνται ότι δεν παρήγαγαν κανένα έννομο αποτέλεσμα, ούτε προσωρινό, δηλαδή να θεωρούνται νομικώς ανύπαρκτες. Η εξαίρεση αυτή αποβλέπει στη διατήρηση ισορροπίας μεταξύ των δύο θεμελιωδών, αλλά καμιά φορά ανταγωνιστικών μεταξύ τους επιταγών, τις οποίες πρέπει να ικανοποιεί μια έννομη τάξη, δηλαδή της σταθερότητας των εννόμων σχέσεων και του σεβασμού της νομιμότητας.
- 50 Η βαρύτητα των συνεπειών που συνδέονται προς την αναγνώριση του ανυποστάτου μιας πράξεως των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας επιτάσσει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να επιφυλάσσεται η αναγνώριση αυτή σε εντελώς ακραίες περιπτώσεις.
- 51 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο δεν αμφισβήτησε ότι η Επιτροπή, κατά τη συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 1988, όπως αποδεικνύουν και τα σχετικά πρακτικά, πράγματι αποφάσισε την έγκριση του διατακτικού που διαλαμβάνεται στα πρακτικά αυτά, ανεξάρτητα από τα ελαττώματα που πάσχει η απόφαση αυτή.
- 52 Εξάλλου, είτε μεμονωμένες είτε ως σύνολο, οι πλημμέλειες περί αρμοδιότητας και περί τύπου τις οποίες επισήμανε το Πρωτοδικείο και οι οποίες αφορούν την διαδικασία εκδόσεως της αποφάσεως δεν φαίνονται τόσο προδήλως σοβαρές ώστε να πρέπει να θεωρηθεί η εν λόγω απόφαση ως νομικώς ανύπαρκτη.
- 53 Επομένως, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κηρύσσοντας την απόφαση 89/190 ανυπόστατη.
- 54 Κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί.

- 55 Σύμφωνα με το άρθρο 54, πρώτο εδάφιο, δεύτερη φράση, του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, μπορεί να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση. Το Δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει η περίπτωση αυτή εν προκειμένω.

Επί των προσφυγών ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής που ασκήθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου

- 56 Με τις προσφυγές ακυρώσεως οι προσφεύγουσες προέβαλαν περισσότερους του ενός λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως: η διοικητική διαδικασία που προηγήθηκε της ασκήσεως των προσφυγών πάσχει διάφορα ελαττώματα. η προσβαλλομένη απόφαση της Επιτροπής είναι αναιτιολόγητη ή ανεπαρκώς αιτιολογημένη. τα δικαιώματα άμυνας δεν έγιναν σεβαστά. το σύστημα αποδείξεως της Επιτροπής είναι αμφισβητήσιμο. η προσβαλλομένη απόφαση της Επιτροπής αντιβαίνει στο άρθρο 85 της Συνθήκης και στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. η απόφαση παραβιάζει τους κανόνες περί παραγραφής. εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας. τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν δεν είναι σύννομα.
- 57 Προς στήριξη ιδίως του λόγου που αφορά την έλλειψη αιτιολογίας και την ανεπαρκή αιτιολόγηση της επίδικης αποφάσεως, οι προσφεύγουσες εταιρίες προέβαλαν, κατ' ουσίαν, τον ισχυρισμό ότι οι αιτιολογίες της αποφάσεως που τους κοινοποιήθηκε διέφεραν εμφανώς σε περισσότερα σημεία, ορισμένα από τα οποία ήσαν ουσιώδη, από την απόφαση που ενέκρινε η ολομέλεια της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 1988. Η πεποίθησή τους βασίστηκε, μεταξύ άλλων, στη διαπίστωση ότι παρήλθε ικανός χρόνος από την έκδοση της αποφάσεως μέχρι την κοινοποίησή της και ότι από την τυπογραφική εμφάνιση της κοινοποιηθείσας αποφάσεως φαινόταν καθαρά ότι ουσιώδη χωρία είχαν προστεθεί ή διορθωθεί.
- 58 Ορισμένες προσφεύγουσες ωστόσο συνήγαγαν επιπλέον από τους αμυντικούς ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι το κείμενο της αποφάσεως δεν είχε εγκριθεί σε

δύο από τις αυθεντικές γλώσσες, δηλαδή την ιταλική και ολλανδική γλώσσα, δεδομένου ότι στην ολομέλεια υποβλήθηκαν μόνο τα συντεταγμένα στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα σχέδια.

59 Υπό τις περιστάσεις αυτές, κατόπιν αιτήματος των προσφευγουσών και αφού η ίδια η Επιτροπή προσφέρθηκε προς τούτο, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας τις παρασχεθείσες ενδείξεις πλημμελειών ως σοβαρές και πειστικές, διέταξε να προσκομισθούν τα σχετικά με την επίδικη απόφαση έγγραφα. Ενόψει των προσκομισθέντων από την Επιτροπή εγγράφων, οι προσφεύγουσες προέβαλαν τον ισχυρισμό ότι δεν ήταν βέβαιο ότι η απόφαση είχε κυρωθεί σύμφωνα με τους κανόνες του άρθρου 12 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής. Ώς εκ τούτου, το Πρωτοδικείο υποχρέωσε την Επιτροπή να προσκομίσει επικυρωμένο ακριβές αντίγραφο του πρωτοτύπου της επίδικης αποφάσεως, πράγμα το οποίο η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να πράξει. Στο τελευταίο στάδιο της επιχειρηματολογίας τους οι προσφεύγουσες εταιρίες υποστήριξαν ότι η Επιτροπή αγνόησε το άρθρο 12 του εσωτερικού κανονισμού της.

60 Αν και αυτός ο λόγος ακυρώσεως δεν διατυπώθηκε καθ' όλη του την έκταση, παρά μόνο κατά τη διάρκεια της δίκης, είναι παρά ταύτα παραδεκτός, δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, στο μέτρο κατά το οποίο στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.

61 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί το βάσιμο του κατά τα ως άνω προβληθέντος λόγου.

62 Συναφώς υπενθυμίζεται καταρχάς ότι, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση AKZO Chemie κατά Επιτροπής, σκέψη 30, η Επιτροπή διέπεται από την αρχή της συλλογικότητας, η οποία απορρέει από το άρθρο 17 της Συνθήκης της 8ης Απριλίου 1965 περί ιδρύσεως ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (JO 1967, 152, σ. 2, ΦΕΚ 170 Α27. 7. 1979, σ. 3616, στο εξής: Συνθήκη Συγχωνεύσεως), διάταξη η οποία έχει ήδη αντικατασταθεί από το άρθρο 163 της Συνθήκης ΕΟΚ, κατά το οποίο «Η Επιτροπή αποφασίζει με την πλειοψηφία του αριθμού των μελών

που προβλέπεται στο άρθρο 10. Η Επιτροπή συνεδριάζει εγκύρως όταν είναι παρόντα όσα μέλη απαιτούνται από τον κανονισμό της».

- 63 Με την ίδια απόφαση, το Δικαστήριο διευκρίνισε (σκέψη 30) ότι η αρχή της συλλογικότητας που καθερώνεται με τον τρόπο αυτό βασίζεται στην ισότητα των μελών της Επιτροπής κατά τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεως και συνεπάγεται, ιδίως, αφενός, ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από κοινού και, αφετέρου, ότι όλα τα μέλη του συλλογικού οργάνου ευθύνονται συλλογικώς, στο πολιτικό επίπεδο, για όλες τις λαμβανόμενες αποφάσεις.
- 64 Επομένως, η τήρηση της αρχής αυτής, και ειδικά η ανάγκη λήψεως των αποφάσεων από κοινού από τα μέλη της Επιτροπής, ενδιαφέρει απαραίτητως τα υποκείμενα δικαίου τα οποία αφορούν τα έννομα αποτελέσματα των αποφάσεων, υπό την έννοια ότι τα υποκείμενα δικαίου πρέπει να έχουν τη βεβαιότητα ότι οι αποφάσεις αυτές πράγματι ελήφθησαν από την ολομέλεια και ανταποκρίνονται επακριβώς στη βούλησή της.
- 65 Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά πράξεις, όπως η προκειμένη, ρητώς χαρακτηριζόμενες ως αποφάσεις, τις οποίες εκδίδει η Επιτροπή, δυνάμει των άρθρων 3, παράγραφος 1, και 15, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), κατά επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, προκειμένου να γίνονται σεβαστοί οι κανόνες του ανταγωνισμού, και με τις οποίες διαπιστώνονται οι παραβάσεις των κανόνων αυτών, απευθύνονται εντολές προς τις επιχειρήσεις και τους επιβάλλονται χρηματικές κυρώσεις.
- 66 Οι αποφάσεις αυτές πρέπει υποχρεωτικά να αιτιολογούνται βάσει του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ. Σύμφωνα με παγία νομολογία, το άρθρο αυτό απαιτεί να εκθέτει η Επιτροπή τους λόγους που την οδήγησαν στην έκδοση μιας αποφάσεως, προκειμένου να παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να

ασκήσει τον έλεγχο του και να γνωστοποιεί τόσο στα κράτη μέλη όσο και στους ενδιαφερόμενους πολίτες τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες εφάρμοσε τη Συνθήκη.

- 67 Το διατακτικό μιας τέτοιας αποφάσεως της Επιτροπής δεν μπορεί να γίνει κατανοητό και το πεδίο εφαρμογής της δεν μπορεί να οριοθετηθεί, παρά μόνο υπό το φως των αιτιολογιών της. Επομένως, επειδή το διατακτικό και η αιτιολογία μιας αποφάσεως αποτελούν ένα αδιαίρετο σύνολο, εναπόκειται αποκλειστικά στην ολομέλεια της Επιτροπής, βάσει της αρχής της συλλογικότητας, να υιοθετήσει συγχρόνως τόσο το ένα όσο και το άλλο.
- 68 Τούτο συνεπάγεται ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση «ωοπαραγωγές όρνιθες», μόνο ορθογραφικές ή γραμματικές τροποποιήσεις επιτρέπεται να γίνονται στο κείμενο μιας πράξεως μετά την επίσημη έγκρισή της από την ολομέλεια, ενώ κάθε άλλη τροποποίηση εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα αυτής.
- 69 Από τα ως άνω προκύπτει ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της Επιτροπής ότι κατά τη διαδικασία εκδόσεως μιας αποφάσεως, η ολομέλεια μπορεί να περιορίζεται στη δήλωση της βουλήσεώς της να ενεργήσει κατά ορισμένο τρόπο, χωρίς να χρειάζεται να παρεμβαίνει στη σύνταξη και στην οριστική διαμόρφωση της πράξεως στην οποία ενσωματώνεται αυτή η δήλωση βουλήσεως.
- 70 Αρκεί συγκεκριμένα η παρατήρηση ότι, δεδομένου ότι το νοητικό και το τυπικό στοιχείο αποτελούν ένα αδιαχώριστο σύνολο, η γραπτή διαμόρφωση της πράξεως συνιστά την απαραίτητη έκφραση της βουλήσεως της αρχής που την εκδίδει.

- 71 Πρέπει εξάλλου να προστεθεί ότι, κατ' αντίθεση προς τις αποφάσεις της Επιτροπής που υποχρεώνουν μια επιχείρηση να υποβληθεί σε έλεγχο, οι οποίες, ως μέτρα διεξαγωγής έρευνας, μπορούν να θεωρηθούν ως απλά μέτρα διαχείρισης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση AKZO Chemie κατά Επιτροπής, σκέψη 38), οι αποφάσεις της Επιτροπής οι οποίες διαπιστώνουν παράβαση του άρθρου 85 δεν μπορούν, χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της συλλογικότητας, να αποτελούν αντικείμενο εξουσιοδότησης, υπό την έννοια του άρθρου 27 του εσωτερικού κανονισμού, υπέρ του Επιτρόπου που είναι υπεύθυνος για την πολιτική του ανταγωνισμού.
- 72 Όσον αφορά τους κανόνες διαδικασίας, επισημαίνεται ότι το άρθρο 16 της Συνθήκης Συγχωνεύσεως (διάταξη που έχει ήδη αντικατασταθεί από το άρθρο 162, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ) προβλέπει την υποχρέωση της Επιτροπής να θεσπίσει τον εσωτερικό κανονισμό της, προς εξασφάλιση της λειτουργίας της και της λειτουργίας των υπηρεσιών της κατά τους όρους που προβλέπονται από τις Συνθήκες και να προβεί στη δημοσίευσή του.
- 73 Εξ αυτού προκύπτει η υποχρέωση της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, να λαμβάνει τα μέτρα που είναι πρόσφορα προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο μετά βεβαιότητας καθορισμός του πλήρους κειμένου των πράξεων που εγκρίθηκαν από την ολομέλεια.
- 74 Προς τούτο, το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού που ίσχυε τότε προέβλεπε ότι «Οι πράξεις που εγκρίνονται από την Επιτροπή, σε σύνοδο ή διά της εγγράφου διαδικασίας, κυρώνονται στην ή στις γλώσσες στις οποίες το κείμενό τους είναι αυθεντικό, δια των υπογραφών του προέδρου και του γενικού γραμματέα».
- 75 Η κύρωση των πράξεων που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, όχι μόνο δεν αποτελεί τυπική απλώς διαδικασία που αποσκοπεί στην εξασφάλιση της μνήμης της Επιτροπής, όπως η ίδια ισχυρίζεται, αλλά έχει ως στόχο την προστασία της ασφάλειας δικαίου παγιώνοντας το κείμενο που εγκρίθηκε από την ολομέλεια στις γλώσσες που είναι αυθεντικό. Επιτρέπει επομένως να εξακριβωθεί, σε περίπτωση αμφισβήτησης, αν τα κοινοποιηθέντα ή δημοσιευθέντα κείμενα ανταποκρίνονται πλήρως προς το κείμενο που εγκρίθηκε από την ολομέλεια και, συγχρόνως, προς τη βούληση του συντάκτη τους.

- 76 Κατά συνέπεια, η κύρωση των πράξεων, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, αποτελεί ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, κατά της παραβάσεως του οποίου χωρεί προσφυγή ακυρώσεως.
- 77 Πλην όμως, εν προκειμένω, δεν αμφισβείται ότι η Επιτροπή, όπως η ίδια ομολόγησε, παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού της, παραλείποντας να προβεί στην κύρωση της επίδικης αποφάσεως σύμφωνα με τους όρους του άρθρου αυτού.
- 78 Συνεπώς, η απόφαση αυτή της Επιτροπής πρέπει να ακυρωθεί για παράβαση ουσιώδους τύπου, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξετασθούν οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως των προσφευγουσών.

Περί των αιτημάτων αποζημιώσεως

- 79 Τα αιτήματα αποζημιώσεως τα οποία υπέβαλε η Montedison SpA είναι απορριπτέα, διότι η εταιρία αυτή δεν προέβαλε προς στήριξη αυτών οποιαδήποτε επιχειρηματολογία ούτε προέβη σε αριθμητικό υπολογισμό, έστω και κατά προσέγγιση, της επικαλούμενης ζημίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 80 Κατά το άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αποφαινεται επί των εξόδων. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, το οποίο εφαρμόζεται και στη διαδικασία της αναιρέσεως, βάσει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η αναίρεσή της απορρίφθηκε κατά τα ουσιώδη σημεία της, η Επιτροπή πρέπει να καταδικασθεί να φέρει, εκτός από τα δικά της έξοδα, το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν οι αναιρεσίβλητες, τόσο κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, όσο και κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου η οποία εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 1992 επί των υποθέσεων T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 και T-104/89.**
- 2) **Ακυρώνει την απόφαση 89/190/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV-31. 865, PVC).**
- 3) **Η Επιτροπή φέρει τα δικά της έξοδα καθώς και το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν οι αναιρεσίβλητες, τόσο κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, όσο και κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία.**

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Díez de Velasco

Edward

Κακούρης

Joliet

Schockweiler

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Kapteyn

Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουνίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

O. Due